

100-vuotias Suomi ja turvallisuus

Kari Laitinen
Erikoistutkija
Poliisiammattikorkeakoulu

Mikään ei ole muuttunut Suomen turvallisuuden osalta sadan vuoden aikana. Näin voi väittää kun tarkastelee historiallisia lähteitä.

"Vaara voi uhata vain idästä; turvallisuuden takeita etsittävä Lännestä; Kansan siveellinen kunto turvallisuuden peruste; Elämä vapaassa Suomessa saatettava terveeksi ja raittiiksi"

Nämä ovat otsikoita Lauri Ingmanin kirjasta vuodelta 1925. Alla oleva lainaus on puolestaan asevelvollisuusvaliokunnan mietinnöstä vuodelta 1878:

"asevelvollista väkeä älköön vietäkö muihin sotiin kuin semmoisiin, jotka yhteinen kansakin käsittää synnyinmaan omia etuja koskeviksi., ei isänmaan rakkauden pyhään tunteeseen kuitenkin saata mahtua kuin oma syntymämaa... maan yhdistys Wenäjän kanssa ei voi vaatia, että Suomen sotaväen pitäisi olla osallisena semmoisissa sotaretkissä"

Samat turvallisuushuolet ovat olleet esillä siis jo pitkään. Esimerkiksi kysymys sotilaallisesta liittoutumisesta näyttää sisältävän pitkälti samat ainekset kuin nykyinen NATO-keskustelu. Historialliset jatkumot elävät vahvasti tämän päivän turvallisuusajattelussamme.

Kesällä 2017 kysymys turvallisuudesta asettuu hiukan eri tavoin. Nyt meillä hoetaan, että olisimme maailman turvallisinta maa. Mihin väite perustuu, en tiedä. Tavoitteena sitä on joka tapauksessa järkevä pitää. Mikään turvallisuuden määrä ei kuitenkaan tule koskaan riittämään - aina syntyy uusia uhkia ja turvallisuusvajaita. Uhkakuvista ja turvattomuudesta puhutaan kuitenkin enemmän kuin koskaan, vaikka elämme siis historian turvallisinta aikaa?

Miltä Suomen turvallisuus näyttää tulevaisuudessa? Merkittävä kysymys on se, kykeneekö valtio huolehtimaan velvoitteistaan kun jo nyt on havaittavissa merkittäviä haasteita. Onko turvallisuus kaikille kuuluva hyve, jota lähtökohtaisesti tuotetaan ja jaetaan tasapuolisesti myös tulevaisuudessa?

Valtiota ja sen keskeisiä viranomaisia kuormitetaan jatkuvasti uusilla tehtävillä ja samaan aikaan tulisi hoitaa entisetkin velvoitteet yhä niukemmilla resursseilla. Millä tavoin kyetään vastaamaan entistä

hankalampiin haasteisiin joita jo nyt on edessämme? Millaisia uusia turvallisuuden tuottamisen muotoja meillä tulisi olla?

Mikäli on uskominen turvallisuusstrategioihin ja niiden kykyyn tuottaa turvallisuutta niin tilanne on hyvä. Toisin sanoen, jos turvallisuuden mittariksi otetaan turvallisuutta käsittelevät selonteot, strategiat ja mietinnöt, niin olemme turvassa maailman pahuuksilta. Tekstejä nimittäin riittää.

Kun näitä erilaisia dokumentteja tarkastelee yhtäällä historian valossa ja toisaalta vuoden 2017 turvallisuusympäristön valossa, niin moni asia on edennyt ja moni tärkeä asia on tunnistettu. Etenkin ns. operatiivisella puolella yhteistyö eri viranomaisten kesken toimii monin paikoin erittäin hyvin.

Kriittisiä kysymyksiäkin voidaan asettaa. Kuinka nämä eri strategiat ym. tekstit ovat löytäneet ja löytävät toisensa niin valmistelun aikana kuin toisaalta valmistuttuaan - kuinka ne muuntuvat konkreettisiksi toimenpiteiksi?

Viime vuodet on kyllästymiseen saakka hoettu kuinka turvallisuusympäristömme on muuttunut yhä monimutkaisemmaksi ja tarve poikkihallinnolliselle yhteistyölle on kasvanut jatkuvasti. Samaan aikaan kuitenkin turvallisuutta koskevia tekstejä ja toimenpiteitä tehdään eri tahoilla ja toisistaan riippumatta. Turvallisuutta koskevat haasteet ovat jo kauan sitten lakanneet tottelemasta historiallisia hallintorakenteitamme saati niistä kumpuavaa ajattelua.

Kuinka ja kenen toimesta tätä ”turvallisuuden kokonaisuutta” johdetaan ja koordinoidaan? Toinen seikka, mitä olen huomannut miettiväni on se, kuka on eri valtiollisten ja yhteiskunnallisten turvallisuustoimijoiden asiakas? Kenelle siis turvallisuutta tuotetaan?

Valtio ja kansalainen tekevät sopimuksen – abstraktin kylläkin mutta sitovan – kansalainen lupaa käyttäytyä ja valtio lupaa suojata kansalaista. Kestävätkö sopimuksen ehdot ja molemminpuolinen luottamus? Toisin sanoen miltä seuraavat 100 vuotta näyttävät? Suomi on valtio ja yhteiskunta, jota arvostetaan maailmalla ja syystä. Meidän on syytä olla siitä ylpeitä ja toimia niin, että myös jatkossa huolehdimme edeltäjiemme meille jättämästä turvallisesta perinnöstä.

Aiemmin sarjassa julkaistut kirjoitukset löydät [täältä](#).